24 жніўня адбылася Рэспубліканская педагагічная рада з удзелам Прэзідэнта і прадстаўнікоў урада. На ёй ішла гаворка пра тое, як удасканаліць сістэму адукацыі ў краіне, зрабіць яе больш эфектыўнай і адпаведнай рэаліям суверэннай дзяржавы ў глабальным свеце. Між тым, ужо на наступным тыдні ў ВНУ культуры і мастацтваў прыйдзе новая хваля студэнтаў. Як сведчыць статыстыка, сёлетняя ўступная кампанія абышлася без вялікіх сюрпрызаў.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

Эквівалент запатрабаванасці

Эвалюцыя прэстыжнасці

Тое, што мы сёння маем у гэтай сферы, у значнай ступені ўяўляе з сябе спадчыну савецкай эпохі, якую ў нашай краіне — пры непазбежных стратах шэрагу пазіцый — усё ж такі здолелі ў лепшых рысах захаваць. Застаўшыся сам-насам са сваімі праблемамі, лічы, ва ўсіх галінах сацыяльнай практыкі, мы не спакусіліся на рызыкоўныя авантуры з навучальнымі праграмамі і методыкамі выкладання, якія, нібыта, абяцалі імгненную адаптацыю да новых рэалій. Можа, таму сёння і маем даволі эфектыўны шматузроўневы навучальны комплекс — ад дашкольнага выхавання да вышэйшых навучальных устаноў і сістэмы павышэння кваліфікацыі дыпламаваных спецыялістаў.

Але адна справа — быць часткай сістэмы, якая рыхтуе кваліфікаваныя кадры для ўсяго свету ад Балтыкі да Ціхага акіяна, іншая — засяродзіцца на патрэбах кампактнай еўрапейскай краіны, якой з'яўляецца Беларусь. Пра наспелае рэфармаванне сістэмы адукацыі і гаварыў Прэзідэнт на Рэспубліканскай педагагічнай радзе. Пры гэтым Кіраўнік дзяржавы даў зразумець, што "шокавая тэрапія" для беларускай грамады непрымальная: мы не будзем руйнаваць жыццяздольнае, але адновім страчанае. Зразумела, з улікам новых рэалій.

Нават у часы заняпаду эканомікі культура і мастацтва застаюцца канвертуемым капіталам дзяржавы. Пры гэтым трэба браць да ўвагі, што культурныя працэсы маюць сваю логіку, і час ад часу ў мастацтве змяняюцца эстэтычныя і сэнсавыя арыенціры. Гэта ў сваю чаргу адбіваецца на ўзроўні актуалізацыі тых ці іншых творчых спецыяльнасцей — і, зразумела, на лічбах конкурсу абітурыентаў у трох ВНУ, якія рыхтуюць кадры для культуры і мастацтва.

Да прыкладу, згадаю, што быў час, калі ў Беларускім дзяржаўным тэатральна-мастацкім інстытуце (цяпер — Акадэмія мастацтваў) аддзяленні, якія рыхтавалі жывапісцаў, графікаў і скульптараў, былі для абітурыентаў больш прывабнымі і прэстыжнымі, чым тыя, дзе вучылі дызайну і мастацтву дэкаратыўна-прыкладному. Сёння ж іх рэйтынг, лічы, зраўняўся, некаторыя спецыялізацыі дызайну нават апярэджваюць паводле папулярнасці класічную трыяду жывапіс-графіка-скульптура.

Не надта высокі, але стабільны

Сёлета, па афіцыйных звестках, агульны конкурс па БДАМ захаваўся стабільна высокім — хаця па некаторых спецыяльнасцях ёсць і рэгрэс. У сукупнасці, была пададзена 391 заява. Для параўнання: летась — 444. На кожнае месца прэтэндавалі чатыры чалавекі (у 2016 — 4,75). На дзённай форме навучання конкурс быў 2,9 чалавекі, на завочнай — 5,1.

Традыцыйна высокім конкурсам адзначаецца спецыяльнасць "Акцёрскае мастацтва" (11,4 чалавека на месца!). Далей з вялікім адрывам ідуць "Графічны дызайн" (3,0) і "Дызайн віртуальнага асяроддзя" (2,7). На розных спецыяльнасцях факультэта экранных мастацтваў (інакш кажучы, кіно і тэлебачанне) конкурс вагаецца ад 3,8 да 5,0. Ніжні радок рэйтынгу — "Рэжысура тэатра" (1,5), "Мастацтвазнаўства (арганізацыя тэатральнай дзейнасці)" з 1,2 і "Скульптура" (1,4). Мэтавы набор сёлета не ажыццяўляўся з прычыны адсутнасці заявак.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў ахоплівае больш шырокую сферу, чым Акадэмія мастацтваў. Я сказаў бы, што ягоныя выпускнікі шчыруюць у "дэмакратычным" сегменце культурнай прасторы, у той час, як выхаванцы акадэміі бліжэй да "элітарнай" дзейнасці. Хоць у дадзеным выпадку і "дэмакратызм" і "элітарнасць" даволі ўмоўныя. Ва ўніверсітэце конкурс на бюджэтную форму складаў 2,2 чалавека на месца. Найбольш запатрабаванымі аказаліся "Культуралогія" — 3,7, але два папярэднія гады конкурс тут быў вышэй. А вось паказчык 3,7 чалавека на месца па "Сацыяльна-культурнай дзейнасці" — гэта болей, чым у 2015 і 2016 гадах. "Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва (рэстаўрацыя вырабаў)" з 2,9 прыблізна адпавядае леташняму ўзроўню.

Студэнтамі Акадэміі мастацтваў сёлета сталі 184 чалавекі.

У Акадэмію музыкі залічана 150 чалавек. Яшчэ 22 будуць вучыцца ў магілёўскім філіяле.

Універсітэт культуры прыняў 808 першакурснікаў.

Конкурс на рэжысуру святаў пераадолеў леташні спад (1,7) і вярнуўся на дакрызісны ўзровень, дасягнуўшы амаль трох чалавек на месца. Стабільным попытам карыстаюцца таксама "Харэаграфічнае мастацтва" (2,55) і "Культурная спадчына і турызм" (2,35).

У Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі сярэдні конкурс на працягу апошніх гадоў вагаецца ў межах 1,3 — 1,5 чалавека на месца. Гэта і нядзіўна, бо за права на кансерватoрскую адукацыю зазвычай змагаюцца не пачаткоўцы, а ўжо даволі сфармаваныя музыканты, якія маюць адукацыю сярэдне-спецыяльную. А такіх, лішне казаць, не можа быць шмат.

Найбольшую папулярнасць традыцыйна мае спецыялізацыя "Акадэмічныя спевы", дзе на кожнае месца звычайна прэтэндуюць два і болей чалавекі. Таксама папулярныя ў абітурыентаў фартэпіяна, харэаграфія, кампазіцыя, духавыя і ўдарныя інструменты, музыказнаўства.

Канкурэнцыі ніхто не адмяняў

Пракаментаваць вынікі ўступных экзаменаў у ВНУ культуры і мастацтва наш карэспандэнт папрасіў рэктара Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Кацярыну ДУЛАВУ. Тое, што яна казала пра музычную адукацыю, на маю думку, амаль цалкам стасуецца з сітуацыяй і ва Універсітэце культуры і мастацтваў, і ў Акадэміі мастацтваў.

Рэктар Акадэміі музыкі Кацярына Дулава.

Спадарыня Кацярына лічыць, што творчыя спецыяльнасці маюць шмат агульнага са спортам, дзе на поспех можна разлічваць толькі тады, калі талент будучага чэмпіёна будзе заўважаны ў раннім дзяцінстве, і таму пашчасціць трапіць у рукі добрага трэнера. Маніторынг талентаў трэба пачынаць як мага раней. А яшчэ неабходна дбаць пра тое, каб будучы музыкант, мастак ці тэарэтык мастацтва не толькі атрымаў прафесійныя веды, але і развіў чалавечыя якасці, неабходныя ў жыцці і творчасці. Выпускнік творчай ВНУ мусіць ведаць: з атрыманнем дыплома яго адукацыя не завяршаецца — ды не разлічваць на бясклапотнае жыццё. Зусім не абавязкова там, куды ён трапіць па размеркаванні, яму адразу створаць спрыяльныя ўмовы для творчай самарэалізацыі.

Канкурэнцыі ніхто не адмяняў, і трэба быць гатовым да таго, што за бонусы і прэферэнцыі, за прэстыжную працу і высокі статус трэба змагацца. На жаль, маладыя прафесіяналы да гэтага не заўжды падрыхтаваныя. Не ўхваляе Кацярына Мікалаеўна і тых, хто едзе па грошы і творчае самасцвярджэнне за мяжу: на яе думку, там можа годна ўладкавацца толькі той, хто нешта ўяўляе з сябе на Радзіме.

Пры гэтым рэктар Акадэміі музыкі лічыць, што на дзяржаўным узроўні павінны быць здзейснены захады па ўмацаванні сацыяльнага і матэрыяльнага статусу работнікаў культуры. Людзі лепей працуюць, калі ведаюць, што іх праца запатрабаваная. І запатрабаванасць тая выяўляецца таксама і ў матэрыяльным эквіваленце. Зрэшты, пра гэта гаварыў і Прэзідэнт на Рэспубліканскай педагагічнай радзе.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ